

КАКВО (НЕ) ЗНАЕМ ЗА ШВЕЦИЯ?

СИМАНА МАРКОВСКА

Вярвам, че всички знаем къде се намира Швеция, все пак сме на един континент и в един Европейски съюз. Повечето от нас вероятно знаят още, че е кралство, че жизненият стандарт на жителите ѝ е доста висок и че столицата Стокхолм е един много красив град, ненапрасно наричан „Венеция на Севера“. Телевизионните фенове ще свържат територията с избухналия в последните години интерес към викингите, а меломаните – с любимите на всички хитове на ABBA и с финала на Евровизия 2024 в Малмьо.

III

TRIP TIP

Швеция не е туристическа страна. Туризмът съставлява едва 2% от Брутният вътрешен продукт, а международният туризъм дори още по-малко. През зимата се ходи да се гледа Северното сияние, което отнема към 14 часа с нощния влак от Стокхолм, 3 часа и много пари със самолет, или цяло денонощие с автомобил. Опциите за нощувка варират между романтични дървени хижи в гората с външна тоалетна на -15°C и мега-хотел, в който цената за двойна стая започва от 600 евро. Свободното време може да се запълни със снежни разходки, крос-кънтри ски и пързаляне с кучешки впрягове. Ако вече се чудите защо някой би си причинил това, отворете интернет и разгледайте снимки на Сиянието.

Зимата е и времето на най-многобройни посещения в музеите. Само Стокхолм разполага с близо 100 от тях. Сред по-известните са Музеят „Васа“, изграден около потънал през XVII век и спасен през XX в. кралски кораб; Кралският замък; Музеят на викингите; Нордическият музей и Музеят на АВВА. Редом с тях ще намерите и по-малко популярни, но всъщност доста интересни местенца като Музея на алкохола или Музея на корабкрушенията.

При първото затопляне на времето обаче вътрешният туризъм в Швеция разцъфтява. Изпод снега се показват стотици километри пешеходни, джогинг- и вело-алеи, а откритите сцени в парковете лъсват в очакване на безброй концерти и танцови вечеринки. Сградите на бившите стоманолерни и фабрики за газ отварят врати за различни изложби, фестивали и представления. Започват работа и викингските центрове, в които гостите могат да се преоблекат в исторически костюми и да опитат от първа ръка някои аспекти от средновековния живот в страната.

По крайбрежието пък плъзват туристически корабчета, където на пътниците се връчват легени с раци за едно по-забавно и най-вече по-питателно преживяване.

И така, какво бихме искали да научим за Швеция като едни потенциални чужди гости на тази държава?

Езикът

Повечето шведи говорят прекрасен английски и на места като летищата и

Гамла Стан, старата част на Стокхолм

Търговската улица „Дротнинггатан“

Стокхолмските музеи можете да очаквате надписи на този вече международен език. Извън това обаче властва шведският език, което е логично за Швеция, но не и за Гугъл преводача. По някаква причина той не успява да се справи с езика и можете да получите много озадачаващи и главно погрешни преводи с

негова помощ. Проблемът се усеща особено силно, когато искате да си купите онлайн билет за влак или за концерт, а също и когато отидете на пазар.

Мистъри-шопингът (пазаруване с изненада) според мен би трябвало да се продава тук като специфична туристическа атракция. Например купуването

на мляко. Киселото мляко е ясно обозначено като Yoghurt и е лесно разпознаваемо. Обаче млякото за сутрешното ви кафе може да се окаже трудно за уцелване. С надписа Mjolk се обозначава цяла серия продукти в различна фаза на млечнокисела ферментация, поради което препоръчвам консултация с някой местен жител, преди да си напълните кафето с млечни каймаци.

Валутата

В Швеция боравят с крони, но можете да изкарате цялата си ваканция в страната, без да видите един купюр „на живо“. Електронните разплащания са въведени във всички сфери на социално-икономическите и битови отношения. Може да възникне известно неудобство при пазаруване от някои сайтове, например при покупка на билети за рок-концерт. Българската ви банкова карта е вероятно да озадачи разплащателната система, при което ще получите любезно съобщение (на шведски), че опитът ви за разплащане е окачествен като съмнителен и трябва да бъде обработен ръчно, което става само

Статуя близо до кметството на Стокхолм

Площадче в Гамла Стан (стария град), Стокхолм

в работни дни от 8 до 17 ч. Добрата новина е, че наистина обработват заявките бързо, а накрая ви изпращат и имейл с извинение, че са се усъмнили във вас.

Транспортът

Общественият транспорт е добре уреден и доста скъп. За едно и също разстояние, при двама пътуващи вече е по-изгодно да се движат с автомобил. Особено като се има предвид, че Швеция е сред малкото държави в Европа, които не налагат пътен данък върху личните возила. Преминването през два големи шведски моста (един при Стокхолм и един при Малмьо в посока Дания) се заплаща, както и влизането с кола в центъра на столицата при надвишаване на определени нива на урбанистично замърсяване. **Автомобилният транспорт често е необходимост,** поради което възниква проблемът с паркирането в градска среда. Безплатни паркинги няма, дори около туристическите обекти. В обозначените паркинги и гаражи цените са наистина високи; в центъра на Стокхолм например престой от 4 часа

струва 80 лева. Уличното паркиране е по-поносимо, като трябва стриктно да се следят обозначенията за паркоместа и тарифната зона.

Местните ползват приложения на телефона си, за да заплащат паркинга, но трябва да имате предвид, че някои приложения може да откажат да регис-

трират българския номер на автомобилата ви, който е с различен брой символи от шведските, а и българската банкова карта, която бихте вързали за програмата, току-виж пак породила съмнения у шведската разплащателна система. Като цяло, уличното паркиране е безплатно в събота след 15 ч. и в неделя.

Класически трамвай на улица в Гьотеборг, Швеция

Печено еленско

Кухнята

По принцип традиционната кухня на южните страни е много по-цветна и разнообразна от тази на северните. Това се обуславя от наличните ресурси и даровете на земята в съответния климат. Разбира се, в наши дни човек може да намери всякаква кухня, докато пътува, и Швеция не прави изключение.

Ако сте любопитни относно типичната тукашна гастрономия, подгответе се за еленски стекове и кюфтенца в сос. За пушена съомга и херинга – по крайбрежието. Всичко това в съчетание с картофи и други кореноплоди, както и със сладко от горски плодове. Е, последното може би не точно с рибата, но е почти навсякъде. Салатите се сервират със

сосове на майонезена и млечна основа, върху филийка тъмен хляб. **Като стана дума за хляба, той често е сладък и прилича на кекс.** И често Гугъл преводачът не успява да ви предупреди за това. Накратко, в Швеция вероятно не бихте успели да си надробите попара като тази, която баба ви може би ви е правила, когато сте били малки, но вкусът на хляба някак много добре се съчетава с многобройните видове сирене, които се произвеждат тук. Друго, което баба ви вероятно не ви е приготвяла, са кифлите, предлагани с кафето. Понякога са със сладко и яйчен крем, но почти винаги с черен пипер. **Кафето може да се пие и с други сладкиши или да се замени с чай,** въпреки че шведите са сред най-големите потребители на кафе в глобален мащаб. Тази традиция се нарича „фика“ и има изключително важна социална функция. В миналото фамилиите се събирали целокупно в събота на сладкиши и ободряващи напитки. Днес няма да намерите кафене, което да не предлага поне няколко вида сладки изкушения. И не се хабете да си поръчвате бутилирана вода. Във всяко заведение има

Традиционните шведски кюфтенца köttbullar с картофено пюре и сладко от червени боровинки

Традиционни шведски сладки за „фика“

чешмичка с чисти чаши. В ресторанти – и кана с безплатно кафе.

Оказионите

Друго, което бих препоръчала да се пакетира като туристическа услуга за гостите на Швеция, е посещението на 'second-hand' магазините. Сред тях има винтидж антиквариати, в които артикулите са подбрани по качество и стойност. По-интересно е обаче посещението в халетата, където хората оставят за продажба почти всичко. От кабели и фасонки за крушки до легла, гардероби и готварски печки. Да оставим настрана факта, че вътре може да намерите всякакви изненади, но дори само разглеждането ще ви научи на много любопитни неща относно шведите и тяхната култура. **Как бих могла да опиша шведите в заключение? Добре възпитани, сдържани и тактични хора,** които уважават личното пространство на околните. Готови да услужат и да се притекат на помощ, ако бъдат помолени. Стриктно спазващи правилата, включително ограниченията на скоростта по пътищата – освен ако някой мераклия не си е купил

Мерцедес и не желае да им покаже на всички онези шофьори на Волво кой е по-добрият. Любители на всички видове спорт. Ценители на изкуството, особено на музиката, и на хубавото вре-

ме. Да не забравяме, че това са родните на Пипи Дългото чорапче, Емил от Лънеберя и Карлсон, който живееше на покрива. Какви могат да бъдат, освен хубави хора?

Шведски винтидж антиквариат